

**Uzasadnienie uchwały z dnia 29 sierpnia 2016 roku Komisji habilitacyjnej powołanej
przez Centralną Komisję do spraw Stopni i Tytułów w celu przeprowadzenia
postępowania habilitacyjnego dra Wojciecha Adamczyka w dziedzinie *nauk społecznych*
w zakresie dyscypliny *nauki o polityce***

Komisja habilitacyjna stwierdza, że osiągnięcia naukowo-badawcze Habilitanta, zaprezentowane w dokumentacji złożonej dnia 18 lutego 2016 roku wraz z wnioskiem o wszczęcie procedur habilitacyjnych do Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów **stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej.**

Podejmując decyzję wzięto pod uwagę:

1. osiągnięcia naukowe, o których mowa w artykule 16 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy;
2. aktywność naukową, wskazaną w artykule 16 ust. 1 ustawy;
3. osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego, wskazane w paragrafie 5 rozporządzenia z 1 września 2011 r.;
4. dokonania w ramach współpracy międzynarodowej habilitanta, o których mowa w paragrafie 5 rozporządzenia z 1 września 2011 r.

Habilitant ukończył pięcioletnie studia magisterskie na kierunku nauki polityczne (specjalność dziennikarska) w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W 1994 roku obronił pracę magisterską, zatytułowaną „Reglamentacja wolności prasy w Polsce w latach 1989-1993”, napisaną pod kierunkiem doc. dr hab. Jacka Sobczaka (obecnie profesora zwyczajnego). W tym samym roku rozpoczął studia doktoranckie, prowadzone w ramach Wydziału Nauk Społecznych UAM w Poznaniu. Praca doktorska, przygotowywana pod kierunkiem prof. Marcelego Kosmana („Rola mass mediów w kształtowaniu systemu demokracji w Polsce w latach 1989-1995”), została obroniona przez Wojciecha Adamczyka w dniu 22 września 1998 roku.

Osiągnięcie naukowo-badawcze Habilitanta w ramach zaprezentowanego monotematycznego cyklu „*Polityczny wymiar dziennikarstwa śledczego jako instrumentu nieformalnej kontroli nad instytucjami władzy*” składa się z 22 publikacji, w tym jednej monografii oraz cyklu 11 monotematycznych artykułów naukowych opublikowanych w czasopiśmie naukowych (w tym 2 w języku angielskim), 10 rozdziałów zamieszczonych w pracach zbiorowych (w tym 1 w języku angielskim) i autorskiej monografii podoktorskiej.

Ponadto w dorobku Habilitanta znalazły się również kolejne 22 prace w języku polskim i angielskim, w tym: 1 monografia podoktorska (po niezbędnych skrótach i redakcji), współredakcja 1 pracy zbiorowej (sekretarz komitetu redakcyjnego), 15 rozdziałów w pracach zbiorowych, 5 artykułów w czasopismach naukowych. Ich tematyka ogniskowała się wokół zagadnień dotyczących wielorakich aspektów funkcjonowania współczesnych mediów masowych, dziennikarstwa oraz relacji między światem polityki a prasą.

Indeks Hirscha według bazy Web of Science (WoS) wyniósł 3.

Przedłożone prace - zarówno monografie, jak i artykuły - w zgodnej ocenie recenzentów i członków komisji habilitacyjnej stanowią oryginalne opracowanie naukowe oparte na bogatej podstawie źródłowej i bogatej literaturze przedmiotu, w dużej mierze obcojęzycznej. Autorowi udało się uporządkować obszerny materiał źródłowy.

W całym dorobku naukowym Habilitanta, składającym się na osiągnięcie naukowe, widać wyraźne skupienie się na pięciu zagadnieniach badawczych:

1. doprecyzowaniu samego pojęcia dziennikarstwa śledczego, które w literaturze przedmiotu na przestrzeni ostatnich kilku dekad jest różnorodnie definiowane
2. wskazaniu korelacji pomiędzy publikacjami będącymi następstwem śledztw dziennikarskich a wywoływanymi przez nie kryzysami politycznymi
3. analizie zagadnienia skandalu politycznego, będącego najczęstszą konsekwencją demaskowania przez dziennikarzy śledczych niestosownych zachowań osób publicznych ze świata polityki, naruszających prawne reguły, przyjęte zwyczaje, a także zasady moralne
4. wykorzystaniu rozmaitych metod prowadzenia śledztw dziennikarskich (począwszy od inwigilacji, podsłuchu, prowokacji aż po *undercover reporting*, czyli tak zwane dziennikarstwo wcieleniowe) do ujawniania niewłaściwych działań instytucji władzy oraz polityków i urzędników państwowych
5. zmianie formuły organizacyjnej oraz procesie instytucjonalizacji dziennikarstwa śledczego, w tym form prowadzenia dochodzeń, co zaowocowało nowym wątkiem badań - analizą śledztw prowadzonych przez międzynarodowe zespoły (tak zwane I-Teamy).

Dr Wojciech Adamczyk uznał, iż dziennikarstwo śledcze stanowi najczęściej przywoływany w literaturze przedmiotu przykład realizowania przez media masowe funkcji kontrolnej wobec świata polityki, biurokracji i podmiotów gospodarczych. Stanowi również istotny element komunikowania politycznego oraz dziennikarstwa politycznego. Ponadto, odgrywa kluczową rolę w monitorowaniu działań organów władzy, urzędów władz

publicznych i polityków oraz ujawnianiu i nagłaśnianiu wszelkich przejawów patologii instytucji oraz dezorganizacji społecznej. Kryzysy polityczne, będące następstwem takich demaskacji, po najczęściej krótkotrwałym przesileniu politycznym, kończą się wprowadzeniem oczekiwanych zmian, mających w niektórych przypadkach znamiona bardzo poważnych reform systemowych, ze zmianą konstytucji lub ustawodawstwa włącznie. Tym samym, jak podkreśla Wojciech Adamczyk, „wolna prasa, funkcjonująca w reżimie demokratycznym, realizuje ważną funkcję nieformalnej kontroli nad trzema monteskiuszowskimi rodzajami władzy”. Jednocześnie Habilitant zaznaczył, iż celem prowadzonych przezeń od kilkunastu lat badań było określenie wpływu dziennikarstwa śledczego na bieg wydarzeń politycznych, charakteru następstw będących skutkiem publikacji ujawniających rozmaite nadużycia władzy i zachowania patologiczne oraz analiza formuły organizacyjnej i metod działania reporterów dochodzeniowych, które umożliwiają efektywną adaptację do zmieniających się warunków politycznych i wymagań ekonomicznych.

Habilitant wskazał metodę porównawczą, analizę mikrosystemową oraz metodę decyzyjną, jako podstawowe metody badawcze, wykorzystane w trakcie prowadzonych badań. Badania składały się z pięciu etapów, szczegółowo opisanych w autoreferacie.

Wszyscy trzej recenzenci oraz pozostali członkowie Komisji zgodnie podkreślili, iż badania podjęte przez dra Wojciecha Adamczyka są istotne z poznawczego punktu widzenia. Recenzent prof. Janusz Adamowski wskazał przy okazji na interdyscyplinarny charakter prac Habilitanta, z pogranicza nauk o polityce oraz nauk o mediach. Jednocześnie zaznaczył, iż powyższa uwaga nie była żadnym zarzutem kierowanym pod adresem dra Wojciecha Adamczyka. Wskazał też na fakt, iż w swoich publikacjach silnie akcentuje swe bliskie relacje z naukami o polityce.

Członkowie Komisji wysoko ocenili dorobek publikacyjny Habilitanta, wyszczególniony w ramach przedstawionego osiągnięcia naukowego, i podkreślili jego znaczną wartość naukową, pomagającą w uporządkowaniu oraz systematyzacji wiedzy na temat dziennikarstwa śledczego. Uznali, iż stanowi on znaczące osiągnięcie badawcze i wnosi nową jakość do rozwoju nauk o polityce. W swych tekstach Habilitant udowodnił, iż posiada umiejętności formułowania problemów badawczych oraz ich rozwiązywania w sensie merytorycznym i metodologicznym.

Istotną cechą jest także sprawność warsztatowa Habilitanta, znajomość źródeł i literatury dotyczącej przedmiotów badań. Habilitant udowodnił tym samym, iż posiada rozległą wiedzę w przedmiocie badania.

W ramach działalności naukowej Habilitant złożył dwa wnioski na realizację projektu badawczego:

(1) w 2013 roku (jako kierownik projektu) wniosek grantowy pt. „Analiza rodzajowo-typologiczna mediów lokalnych w Wielkopolsce po 1989 roku” (Nr rej.: 2013/09/B/HS5/04428, z programu OPUS) oraz

(2) w 2015 roku (jako kierownik projektu) indywidualny wniosek grantowy pod nazwą „Analiza uwarunkowań funkcjonowania dziennikarstwa śledczego w Polsce w latach 1989-2014” w ramach programu OPUS (Nr rej.: 2014/13/B/HS5/01445).

W załączonej dokumentacji wykazał ponadto, iż jest recenzentem publikacji w czasopiśmie Kwartalnik Naukowy OAP UW „e-Politikon” 2014, nr 12 (3 recenzje).

W toku dyskusji członkowie komisji habilitacyjnej stwierdzili, iż w dorobku naukowym Habilitanta widać wyraźny rozwój naukowy. Dorobek ten wyrażony w publikacjach jest tylko jednym z elementów podlegających ocenie. Zgodnie z ustawą z 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami i w brzmieniu określonym ustawą z 18 marca 2011 r. oraz w myśl rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego pod uwagę należy wziąć także inne kryteria podlegające ocenie. W zgodnej ocenie członków komisji, w odniesieniu do znaczącej części tych obszarów Habilitant spełnia stawiane rozporządzeniem wymogi.

W dokumentacji udostępnionej komisji Habilitant wskazał osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego. Do osiągnięć dydaktycznych dr W. Adamczyka zaliczyć można wypromowanie 54 licencjatów. Habilitant był recenzentem wielu prac licencjackich. Uczestniczył w komisji rekrutacyjnej na studia dzienne i zaoczne na kierunku politologia oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna.

Osiągnięcia w zakresie dorobku dydaktycznego obejmują prowadzenie zajęć na kierunkach: politologia, zarządzanie państwem oraz dziennikarstwo i komunikacja społeczna z następujących przedmiotów: *Ustrój polityczny III RP, Przemiany polskiego systemu*

politycznego, Współczesne instytucje polityczne, Wstęp do państwa i prawa, Prasoznawstwo, Dziennikarskie źródła informacji, Lektorat mediów anglojęzycznych.

W ramach działalności organizacyjnej Habilitant aktywnie uczestniczył w pracach na rzecz uczelni oraz jej środowiska akademickiego. Sprawował następujące funkcje: od 1998 roku pełni nieprzerwanie funkcję Kierownika Podyplomowego Studium Dziennikarstwa UAM oraz pełnomocnika Dziekana WNPiD UAM ds. dziennikarskich praktyk zawodowych (do 2008 roku pełnomocnika Dyrektora INPiD UAM). W latach 2005-2012 pełnił również funkcję Kierownika Pracowni Praktyki Dziennikarskiej najpierw w INPiD UAM, a od 2008 roku na WNPiD UAM. Przez 3 lata był członkiem Rady Wydziału Nauk Społecznych (WNS) z ramienia Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa, który był wówczas częścią WNS UAM.

W dokumentacji udostępnionej Komisji habilitacyjnej Habilitant wskazał, iż jest członkiem Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej. Habilitant prowadził wykłady dla uczniów szkół ponadgimnazjalnych w Poznaniu. Ponadto kilkakrotnie brał udział jako reprezentant INPiD UAM, a później WNPiD UAM we wspólnych z „Gazetą Wyborczą” w Poznaniu w komisjach konkursowych w ramach akcji „Indeks za talent”.

Aktywność naukowa i współpraca międzynarodowa Habilitanta przejawiała się m.in. na płaszczyźnie konferencji. Habilitant uczestniczył łącznie w 28 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych. Brał udział - jako referent - w 23 konferencjach krajowych i międzynarodowych (w tym 5 na zaproszenie organizatorów). Był organizatorem 3 konferencji naukowych (jako kierownik konferencji).

W ramach aktywności międzynarodowej należy umieścić uczestnictwo Habilitanta w przedsięwzięciu, zainicjowanym w 2011 roku przez Katedrę Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Wrocławskiego oraz redakcję czasopisma naukowego „Tematy z Szewskiej”. Jego tematyką było szeroko analizowane zagadnienie skandalu. W projekcie uczestniczyło ponad 30 autorów (byli wśród nich między innymi: Zygmunt Bauman, Wiesław Godzic, Tomasz Goban-Klas, Kerstin Jacobson, Erik Löfmarck, Andrzej Zybortowicz, Mirosław Karwat, Thomas Hylland Eriksen, Melinda Hinkson).

W odniesieniu do wymogów określonych w paragrafie 5 pkt. 3 rozporządzenia z 1 września 2011 roku Habilitant w załączonej dokumentacji poinformował o otrzymaniu następujących nagród:

- Nagrody indywidualnej III stopnia przyznanej przez JM Rektora UAM prof. dr hab. Bronisława Marciniaka z dnia 8 września 2009 roku
- Nagrody Dziekana WNPiD UAM za działalność naukową i organizacyjną w latach 2008-2012 przyznanej w dniu 21 września 2012 roku
- Nagrody Dziekana WNPiD UAM dla pracowników wyróżniających się osiągnięciami w pracy, przyznanej w grudniu 2014 roku.

Podstawę dokonanej przez komisję habilitacyjną oceny dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego, popularyzatorskiego, organizacyjnego i w zakresie współpracy międzynarodowej, stanowiły nie tylko zaprezentowane powyżej informacje, zawarte w sporządzonym przez Habilitanta autoreferacie oraz załącznikach jemu towarzyszących. Komisja przede wszystkim uwzględniła opinie recenzentów wyznaczonych w postępowaniu habilitacyjnym, opinie pozostałych swych członków oraz wnioski wynikające z dyskusji, która odbyła się w dniu 29 sierpnia 2016 roku.

Podsumowując uwagi i pozytywne oceny wyrażone zarówno w recenzjach, jak i podczas posiedzenia Komisji, Przewodniczący Komisji – prof. A. Antoszewski, sformułował wniosek, iż przedstawiony dorobek naukowy w pełni wychodzi naprzeciw wymogom umożliwiającym nadanie stopnia naukowego.

W opinii wszystkich obecnych członków Komisji, Habilitant spełnia większość wymogów ustawowych, w tym te najistotniejsze. Dokonując analizy wskazanych powyżej elementów, składających się na dorobek naukowo-badawczy, dydaktyczny, popularyzatorski i organizacyjny Habilitanta oraz na jego dokonania w zakresie współpracy międzynarodowej, Komisja uznała, że stanowi on podstawę do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki o polityce.